

پدافند غیر عامل، عنصر همیشه لازم امنیت پایدار ایران اسلامی

هادی فداکار^۱، نیما بهشتی زاده^۲

چکیده

آنچه در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است، فرصت‌ها، چالش‌ها و مختصات آینده مطلوب ایران اسلامی در حوزه پدافند غیرعامل است. مبحث پدافند غیرعامل از اهمیت ویژه‌ای در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها برخوردار است. به طوری که آنچه که بحران جنگ و بلایای طبیعی را در شهرها به یک فاجعه تبدیل می‌کند در بسیاری موارد، وضعیت شهرسازی نامناسب است. با به کار بردن اصول برنامه‌ریزی شهری، همچون برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، منطقه‌بندی شهری، تمرکززدایی، جلوگیری از توسعه نواحی در همجواری با کاربری‌های پرمخاطره و مورد تهدید می‌توان ضریب آسیب‌پذیری شهرها را در مقابل مخاطرات کاهش داد. در خصوص سازگاری و ناسازگاری کاربری‌ها در محدوده شهری به دلیل افزایش پتانسیل خطر انفجار، اجتناب از ترکیب کاربری‌های مسکونی و اداری با تولیدی ضروری می‌باشد. جلوگیری از استقرار کارگاه‌ها و انبارها و... در محلات مسکونی ضروری است؛ مگر اینکه خطر انفجار و آتش‌سوزی وجود نداشته باشد. همچنین به علت وجود ایستگاه‌ها و مراکز اشتعالی، مانند پمپ بنزین و مراکز تقلیل فشار گاز و... در محدوده، احتمال آتش‌سوزی در حین وقوع حمله و بمباران و بعد از آن وجود دارد که در این مورد بایستی اقدامات اساسی صورت گیرد. احداث مراکز خودامدادی محلی چند منظوره، می‌تواند کمک بسیار مؤثری در تقویت توان واکنش اضطراری پس از هر بحرانی باشد. علاوه بر این، ارتقاء سطح آمادگی جامعه برای واکنش اضطراری از طریق آموزش در سطوح مختلف و در میان گروه‌های مختلف از مردم، یکی از اقدامات اساسی برای بالابردن سطح آمادگی جامعه در شرایط اضطراری می‌باشد. به منظور رعایت مباحث پدافند غیرعامل در کلیه طراحی‌های شهری و منطقه‌بندی، مدیریت توسعه شهرها و بخصوص کلان‌شهرها، تدوین مباحث کلی آن در الگویی که سند بالادستی برای کلیه فعالیت‌ها باشد، ضروری می‌نماید. الگوی پایه پیشرفت را می‌توان این سند بالادستی دانست.

کلیدواژه‌ها: پدافند غیر عامل، امنیت ایران، امنیت ملی، استراتژی

۱. مقدمه

پدافند غیرعامل به مجموعه اقداماتی اطلاق می‌گردد که مستلزم به‌کارگیری جنگ‌افزار نبوده و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات و تأسیسات حیاتی حداقل ممکن کاهش داد. علیرغم این امر هیچ نشانه‌ای در خصوص پیش‌بینی تمهیدات لازم به منظور پدافند غیرعامل در برابر شرایط جنگی وجود ندارد. از این رو بذل توجه جدی در این مهم می‌بایست در دستور کار کلیه برنامه‌ریزان و طراحان قرار گیرد.

متأسفانه در کشور ما پروژه و تأسیسات اقتصادی و زیربنایی بدون رعایت و یا دخالت ملاحظات و ترتیبات دفاعی و امنیتی ساخته شده و یا توسعه یافته‌اند و به صورت یک هدف کاملاً عریان و درعین حال قابل توجه و مورد علاقه در دسترس و تیررس دشمن و کشورهای مهاجم قرار گرفته‌اند. کشور باید به هنگام تهدید آن قدر قدرت داشته باشد تا بتواند در برابر هر نوع تهدید دشمن ایستادگی کند. اقدامات پدافند غیرعامل موجب بازدارندگی می‌شود و دشمن وقتی ملاحظه می‌کند که

۱ دانش‌آموخته کارشناسی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

۲ دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد مهندسی مکانیک، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ الگوی پایپ شرف؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

نقاط آسیب پذیر ما یکی پس از دیگری از بین می رود و تبدیل به توانایی و پایداری می شود یک نوع کاهش میل و انگیزه حمله در او ایجاد می شود که مفهوم آن بازدارندگی است.

۲. بیان مسأله

شهرهای اولیه در نقاطی ساخته می شدند که از آب کافی، نزدیکی به راه های تجاری و... برخوردار بودند (ملکی و همکاران، ۱۳۹۰). اما بروز تهاجمات و تجاوزات موجب شد که اصل مهم دیگری نیز در ایجاد شهرها مورد توجه قرار گیرد و آن، جاذبه دفاعی بود. از این رو، انتخاب نقاط مرتفع و ایجاد دیوارهای دفاعی به عنوان یک اصل مطرح گردید (هژبری نوبری، ۱۳۹۱). این امر شامل محافظت در مقابل شرایط جوی و نیز ایجاد امنیت در برابر گزند افرادی که مقصد آسیب رساندن به آن را داشته اند می شد (هوپر و دو رگ، ۱۳۸۶). رسیدن به امنیت و توسعه پایدار را می توان با استقرار و ساخت فضاهای قابل دفاع و به کارگیری اصول پدافند غیرعامل میسر ساخت (ملکی و همکاران، ۱۳۹۰). با توجه به ماهیت و چندبعدی بودن مقوله امنیت شهری می توان نتیجه گرفت که مدیریت شهری بر اساس پایداری شهری مدیریتی جامع، واحد و همه جانبه نگر و فراتر از وضعیت موجود را می طلبد (رهنمایی و پور موسوی، ۱۳۹۰).

حسینی امینی با همکاران خود در مقاله ای با عنوان "ارزیابی ساختار شهر لنگرود جهت برنامه ریزی پدافند غیرعامل" اشاره داشتند که شهرها به عنوان مراکز تجمع سرمایه مادی و انسانی در زمان جنگ به هدفی عمده برای دشمن تبدیل می شوند، در نتیجه حمله به آن ها خسارات فراوانی را پدید می آورد و لذا توجه به بحث پدافند غیرعامل می تواند میزان خسارات ناشی از جنگ را تا حد قابل توجهی کاهش دهد. محمدی و همکاران در مقاله ای تحت عنوان "پدافند غیرعامل در کشورهای مختلف" به این موضوع اشاره کردند که نگاهی به جنگ های اخیر این حقیقت را آشکار کرد که فقط با تجهیزات نظامی کنونی نمی توان به تنهایی به مقابله با سلاح های ویرانگر دشمن احتمالی آینده پرداخت. بنابراین باید راهبردهای مناسبی طراحی و اجرا شود تا کشور بتواند در مقابل دشمن آینده مقاومت نماید. حسین زاده و همکاران در مقاله ای تحت عنوان "پدافند غیرعامل و توسعه پایدار شهری با تاکید بر کاربری های تهدیدپذیر کلانشهر تبریز از منظر جنگ" به این نتیجه رسیده اند که توجه به جایگزینی کاربری ها با نگاهی دفاعی و امنیتی تاکید بر اصول پدافند غیرعامل و استفاده از دیدگاه های پیشینیان و هم چنین تجارب کشورهای سرآمد در پدافند غیرعامل به ویژه در حوزه برنامه ریزی شهری، می تواند در پیشرفت و توسعه برنامه ریزی شهری دفاعی و رسیدن به امنیت و توسعه پایدار شهری موثر و دخیل باشد. با توجه به پیشرفتی که در حوزه مهندسی رزمی در کشورهای پیشرفته از لحاظ نظامی به وجود آمده است باید نسبت به ایمن سازی شهرها اقدام نمود تا شهرها بتوانند در زمان جنگ کمترین خسارات جانی و مالی را متحمل شوند.

۳. پیدایش پدافند غیر عامل

موضوع پدافند غیر عامل در جهان از قدمتی به اندازه تاریخ زندگی انسان برخوردار است و در طول تاریخ همیشه جزء مهمی از زندگی بشر بوده است. در این ارتباط اقدامات دفاعی انسان همیشه با استفاده از سلاح و تجهیزات جنگی صورت نگرفته است؛ بلکه در موارد زیادی انسان برای دفاع، شیوه هایی را به کار برده که سلاح و تجهیزات جنگی در آن پدافند غیرعامل نقشی نداشته است. انسان های اولیه از مأمّن های طبیعی مثل غارها و پوشش درختان استفاده می کردند. با شکل گیری تمدن های اولیه استفاده از برج و بارو و خندق و دروازه های محکم متداول شد. برای مثال، در جنگ خندق وقتی مسلمانان

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ الگوی پایه شرف؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

به فرماندهی رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله به پیشنهاد سلمان فارسی در اطراف مدینه، خندق حفر کردند تا دشمنان اسلام نتوانند از آن عبور نمایند، در واقع از شیوهی دفاعی پدافند غیرعامل استفاده کرده‌اند.

پدافند غیرعامل به مجموعه اقداماتی اطلاق می‌گردد که مستلزم به کارگیری جنگ افزار نبوده و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات و تاسیسات حیاتی و حساس نظامی و غیرنظامی و تلفات انسانی جلوگیری نموده و یا میزان این خسارات و تلفات را به حداقل ممکن کاهش داد و در واقع صرف نظر از منشا تهدید متوجه حفاظت از اشیا و پدیده‌های موجود می‌باشد.

۴. آفند غیر عامل

ایجاد رخنه در اتحاد مردم و حاکمیت، یک آفند غیرعامل است که عموماً دشمن به کار می‌برد. ایجاد بحران کاذب اقتصادی، انتشار شایعه مثل گسترش بیماری سارس در آسیای شرقی توسط رسانه‌های آمریکا که اقتصاد کشورهای آسیای شرقی را در عرض چند هفته به زمین زد، در حالی که طبق اعلام مقامات مالزیایی آمار کشته شدگان تصادفات جاده‌ای مالزی ده برابر مرگ و میر ناشی از سارس بوده است و همین امر باعث شد که عوارض اقتصادی و شایعات ناشی از این بیماری، مشکلات فراوانی برای این کشورها بوجود آورد.

۵. اهمیت و ضرورت پدافند غیرعامل

در حقیقت طرح‌های پدافند غیرعامل قبل از انجام مراحل تهاجم و در زمان صلح تهیه و اجرا می‌گردند. با توجه به فرصتی که در زمان صلح جهت تهیه چنین طرح‌هایی فراهم می‌گردد، ضروری است این قبیل تمهیدات در متن طراحی‌ها لحاظ گردند. به کارگیری تمهیدات و ملاحظات پدافند غیرعامل علاوه بر کاهش شدید هزینه‌ها، کارایی دفاعی طرح‌ها، اهداف و پروژه‌ها را در زمان تهاجم دشمن بسیار افزایش خواهد داد. در حال حاضر عمده‌ترین هدف پدافند غیرعامل، ایمن‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌های مورد نیاز مردم است تا بتدریج شرایطی را برای امنیت ایجاد نماید. این‌گونه اقدامات مهم در اکثر کشورهای دنیا یا انجام شده و یا در حال اقدام است. این اقدامات اگر به صورت یک برنامه‌ریزی و با طراحی در توسعه کشور نهادینه شود، خود به خود بسیاری از زیر ساخت‌هایی که ایجاد می‌شود، در ذات خود ایمنی خواهند داشت. برای اصلاح زیرساخت‌های فعلی هم می‌توان با ارائه راهکارهایی مثل مهندسی مجدد، آن‌ها را مستحکم کرد.

۶. ویژگی‌های مورد طمع جمهوری اسلامی

عواملی که موجب تهدید و تخاصم دائمی برخی از کشورهای سلطه‌گر شده عبارتند از: دیدگاه ایدئولوژیک و پایبندی نظام جمهوری اسلامی ایران به اسلام ناب محمدی (ص) و مبانی آن، دیدگاه ژئوپلیتیک و جغرافیای خاص سیاسی، دیدگاه اقتصادی و بهره‌مندی از منابع عظیم نفت و گاز، دیدگاه جمهوری اسلامی ایران به عرصه فناوریهای نوین مانند غنی‌سازی اورانیوم و ...

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ الگوی پاپی شرف؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

۷. اهداف پدافند غیرعامل

هدف از اجرای پدافند غیرعامل، شامل تداوم فعالیت‌های زیر بنائی کشور و تامین نیازهای حیاتی، تسهیل اداره کشور در شرایط تهدید و بحران ناشی از تجاوز خصمانه و حفظ بنیه دفاعی علی‌رغم حملات مخرب دشمن، کاهش قابلیت و توانایی سامانه‌های شناسایی، هدف‌یابی و دقت هدف‌گیری تسلیحات آفندی دشمن، بالا بردن قابلیت بقا، استمرار عملیات و فعالیت‌های حیاتی و خدمات‌رسانی مراکز حیاتی، حساس و مهم نظامی و غیر نظامی کشور در شرایط وقوع تهدید، بحران و جنگ، تقلیل آسیب‌پذیری و کاهش خسارت و صدمات تاسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی مراکز حیاتی، حساس و مهم نظامی و غیر نظامی کشور در برابر تهدیدات و عملیات دشمن، سلب آزادی و ابتکار عمل از دشمن، صرفه جویی در هزینه‌های تسلیحاتی و نیروی انسانی، فریب و تحمیل هزینه بیشتر به دشمن و تقویت بازدارندگی، افزایش آستانه مقاومت مردم و نیروی خودی در برابر تهاجمات دشمن، حفظ روحیه و انسجام وحدت ملی و حفظ سرمایه‌های ملی کشور، حفظ تمامیت ارضی، امنیت ملی و استقلال کشور.

۸. مولفه‌های امنیت ملی

در تمامی کشورها در سیاست داخلی و خارجی خود و نیز افراد، گروه‌ها و احزاب موجود در کشورها بدون توجه به سلايق، اختلاف فردی، گروهی، طبقاتی، سیاسی و اجتماعی در خصوص چهار مولفه حفظ جان مردم، حفظ تمامیت ارضی، حفظ سیستم اقتصادی و سیاسی و حفظ استقلال و حاکمیت کشور اتفاق نظر دارند.

۹. اقدامات دفاع غیرعامل در حوزه امنیت ملی

اقدامات دفاع غیرعامل در سطوح نظامی و غیر نظامی، نقش موثر و اجتناب ناپذیری در هر یک از مولفه‌های امنیت ملی به شرح ذیل ایفا می‌کند:

جدول ۱ مولفه‌های امنیت ملی و تاثیراتش

تاثیرات اقدامات دفاع غیرعامل	مولفه‌های امنیت ملی
کاهش تلفات جمعیت نظامی و غیرنظامی کشور در برابر تهدیدات و حملات نظامی دشمن به عنوان با ارزش‌ترین سرمایه‌های یک کشور	حفظ جان مردم
تقویت توان رزمی و دفاعی نیروهای مسلح و بالا بردن آستانه مقاومت کشور در حفظ سرزمین و ایجاد بازدارندگی	حفظ تمامیت ارضی
کاهش آسیب‌پذیری و خسارات تاسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی مراکز حیاتی، حساس و مهم اقتصادی، سیاسی، ارتباطی، تولیدی و ... در جهت استقرار خدمات و عملیات	حفظ سیستم اقتصادی و سیاسی
حفظ مراکز عمده هدایت و رهبری سیاسی، نظامی، اجتماعی و زیرساخت‌های حیاتی حساس و مهم در برابر تهدیدات آشکار و نهان دشمنان از جمله عوامل اساسی در حفظ استقلال و حاکمیت کشور می‌باشد.	حفظ استقلال و حاکمیت کشور

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ الگوی پایپ شرف؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

۱۰. استراتژی پنج حلقه استراتژیک واردن

مراکز ثقل مراکزی هستند که مجموعاً محور و منشا تمامی تحرکات، فعالیت‌ها و قدرت کشور مورد تهاجم می‌باشد، طرفداران این استراتژی که مشهورترین آن‌ها سرهنگ جان واردن می‌باشد معتقدند که مهمترین وظیفه در طرح ریزی یک عملیات تهاجمی، شناسایی مراکز ثقل کشور مورد تهاجم می‌باشد و چنانچه این مراکز با دقت لازم شناسایی و مورد هدف قرار گیرند، کشور مورد تهاجم در اولین روزهای جنگ طعم شکست را چشیده و سریعاً در کوتاه‌ترین مدت به خواسته‌های مهاجم تن داده و تسلیم خواهد شد. مراکز ثقل یک کشور شامل پنج حلقه مشروحه ذیل بوده و دوایر متحدالمرکزی می‌باشند که مجموعاً ساختارهای اصلی قدرت یک کشور را تشکیل می‌دهند، در تئوری مذکور، مراکز ثقل یک کشور همانند اعضا یک بدن قلمداد گردیده و در صورت انهدام هر یک از حلقه‌های یاد شده پیکر و کالبد کشور مورد تهاجم فلج گردیده و قادر به ادامه فعالیت و حیات نخواهد بود. در این استراتژی، هدف نهایی دشمن بر این است که کشور مورد تهاجم در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، تولیدی، نظامی و ... امکان انجام هر گونه اقدامی به منظور جبران خسارات، تغییر طرح‌ها و فراهم آوردن ضد حمله و یا همانند این‌ها را از دست داده و در یک چارچوب زمانی فشرده، حوادث مختلف ناگوار و پیچیده‌ای را برای او ایجاد نموده و او را با اضافه بار معماهای عدیده‌ای مواجه نماید.

جدول ۲ تشریح پنج حلقه استراتژیک واردن

حلقه‌ها	عناوین	مقایسه با اندام بدن انسان	مراکز ثقل یک کشور
حلقه اول	رهبری ملی	مغز و سیستم عصبی	رهبری سیاسی، مراکز اصلی تصمیم‌گیری‌های کلان سیاسی و نظامی (وزارتخانه‌ها- قرارگاه‌های عمده فرماندهی، مخابرات راه دور و...)
حلقه دوم	محصولات کلیدی	سیستم هاضمه و گردش خون	نیروگاه‌های برق، پالایشگاه‌ها، صنایع سنگین، مخازن سوخت، صنایع دفاعی، دیپوهای مهمات، انبارهای عمده مواد غذایی، دارویی و شبکه آبرسانی
حلقه سوم	زیر ساخت‌ها	اندام‌های حرکتی (دست و پا)	فرودگاه‌ها، راه‌آهن، بنادر، جاده‌ها، پل‌ها، اتوبان‌های عمده، شبکه‌های مخابراتی منطقه‌ای و محلی
حلقه چهارم	جمعیت مردمی و اراده ملی	روح و روان و اراده	جمعیت مردمی و افراد نیروهای مسلح که با عملیات روانی دشمن مورد هدف قرار می‌گیرند
حلقه پنجم	نیروهای عملیاتی	سلول‌های دفاعی	سیستم‌های اعلام خبر راداری، مواضع و سایت‌های سیستم‌های توپخانه‌ای و موشکی پدافند هوایی (عامل)، پایگاه‌های هوایی، پایگاه‌های موشکی زمین به زمین، پایگاه‌های دریایی و شناور، مراکز تعمیراتی و انبارهای قطعات یدکی، خطوط مقدم، قرارگاه‌های تاکتیکی و....

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ الگوی پایه پیشرفت؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

نکته قابل ذکر این که تمامی موارد ذکر شده در بالا در مورد حملات نظامی می باشد ولی مکان های ثقل هر کشوری می تواند با بلایای طبیعی نیز تهدید و مورد آسیب قرار بگیرد، لذا باید در مکان گزینی، پراکندگی، مقاوم سازی و ... نکات استاندارد را در نظر گرفت.

به منظور رعایت مباحث پدافند غیرعامل در کلیه طراحی های شهری و منطقه بندی، مدیریت توسعه شهرها و بخصوص کلان شهرها، تدوین مباحث کلی آن در الگویی که سند بالادستی برای کلیه فعالیت ها باشد، ضروری می نماید. الگوی پایه پیشرفت را می توان این سند بالادستی دانست. خوشبختانه در پیش نویس سند افق ها و تدابیر، مواردی از حاکمیت ملی، استقلال و امنیت پیش بینی شده است. لکن جای پدافند غیرعامل در بین تدابیر خالیست.

۱۱. بحث و نتیجه گیری

آنچه که بحران (جنگ و بلایای طبیعی) را در شهرها به یک فاجعه تبدیل می کند در بسیاری موارد، وضعیت شهرسازی نامناسب است. بنابراین، با به کار بردن اصول برنامه ریزی شهری، همچون برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، منطقه بندی شهری، تمرکز زدایی، جلوگیری از توسعه نواحی در همجواری با کاربری های پر مخاطره و مورد تهدید، می توان ضریب آسیب پذیری شهرها را در مقابل مخاطرات کاهش داد. در خصوص سازگاری و ناسازگاری کاربری ها در محدوده، به دلیل افزایش پتانسیل خطر انفجار، اجتناب از ترکیب کاربری های مسکونی و اداری یا تولیدی ضروری می باشد. جلوگیری از استقرار کارگاه ها و انبارها و ... در محلات مسکونی ضروری است؛ مگر اینکه خطر انفجار و آتش سوزی وجود نداشته باشد. همچنین به علت وجود ایستگاه ها و مراکز اشتعالی، مانند پمپ بنزین و مراکز تقلیل فشار گاز و ... در محدوده، احتمال آتش سوزی در حین وقوع حمله و بمباران و بعد از آن وجود دارد که در این مورد بایستی اقدامات اساسی صورت گیرد.

در نهایت باید گفت احداث مراکز خود امدادی محلی چند منظوره، می تواند کمک بسیار مؤثری در تقویت توان واکنش اضطراری پس از هر بحرانی باشد. علاوه بر این، ارتقاء سطح آمادگی جامعه برای واکنش اضطراری از طریق آموزش در سطوح مختلف و در میان گروه های مختلف از مردم، یکی از اقدامات اساسی برای بالا بردن سطح آمادگی جامعه در شرایط اضطراری می باشد.

۱۲. پیشنهادها

به منظور بهبود پیش نویس سند افق ها و تدابیر الگوی پایه پیشرفت و تدوین جامع و کلی تر آن، پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

- حفظ حاکمیت ملی، استقلال، تمامیت ارضی و امنیت ایران اسلامی بدون رعایت مباحث پدافند غیرعامل، امری ابتر، ناقص و نشدنی است. لذا به منظور افزایش جامعیت ماده ۱۴ پیش نویس سند افق ها و تدابیر، بایستی پدافند غیرعامل جزو تدابیر این ماده آورده شود.
- بند ۳ از ماده ۱۴ این پیش نویس، اشاره ای غیر مستقیم به مبحث پدافند غیرعامل دارد، لکن جلوگیری از شکل گیری تهدید علیه جمهوری اسلامی ایران، خود دارای انواع و اقسام مختلفی است که یکی از آن ها پدافند غیرعامل است. لذا اشارات غیر مستقیم، چه در این بند و چه در بندهای دیگر این ماده، بسیار کلی بوده و لازم است به طور دقیق تری تدابیر تشریح گردد.

پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ الگوی پایپ شرف؛ بیست و نهم و سی ام اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

- با توجه به تهدیدات بالقوه و روزافزون کشورهای متخاصم علیه جمهوری اسلامی ایران، لازم است مبحث پدافند غیرعامل در سیاست‌گذاری‌های کلان کشور، تمامی اسناد بالادستی نظام، برنامه‌های پیش‌رو، وزارتخانه‌ها، ارگان‌ها، سازمان‌های دولتی و نظامی و بالاخص سازمان‌های: مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مدیریت بحران کشور، پدافند غیرعامل کشور به طور جدی دنبال شود و همه فعالیت‌ها و اقدامات دستگاه‌های دیگر را تحت‌الشعاع قرار دهد.

منابع

- [1] حسینی‌امینی، حسن؛ اسدی، صالح؛ برنافر، مهدی؛ ارزیابی ساختار شهر لنگرود جهت برنامه‌ریزی پدافند غیرعامل؛ مطالعات و پژوهش شهری و منطقه‌ای؛ ۱۳۸۹
- [2] کامران، حسن؛ امینی، داود؛ حسینی‌امینی، حسن؛ کاربرد پدافند غیرعامل در برنامه‌ریزی مسکن شهری؛ مطالعات و پژوهش شهری و منطقه‌ای؛ ۱۳۹۱
- [3] حسین‌زاده دلیر، کریم؛ ملکی، کیومرث؛ شفاعتی، آرزو؛ رئوف‌حیدی، محمد؛ پدافند غیرعامل و توسعه پایدار با تاکید بر کاربری‌های تهدیدپذیر کلانشهر تبریز؛ مجله جغرافیا و پایداری محیط؛ ۱۳۹۱
- [4] کامران، حسن؛ پریزادی، طاهر؛ حسینی‌امینی، حسن؛ ساماندهی فضایی نواحی مرزی همجوار با مرز ایران و پاکستان با رویکرد پدافند غیرعامل؛ مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری؛ ۱۳۹۰
- [5] کامران، حسن؛ حسینی‌امینی، حسن؛ کاربرد پدافند غیرعامل در ژئوپلیتیک و برنامه‌ریزی شهری (شهرستان شهریار)؛ جغرافیا (فصلنامه علمی پژوهشی انجمن جغرافیای ایران)؛ ۱۳۹۱
- [6] کامران، حسن؛ مرادی، مرتضی؛ حسینی‌امینی، حسن؛ ارزیابی بافت قدیمی شهرها مبتنی بر اصول پدافند غیرعامل؛ فصلنامه مطالعات مدیریت شهری؛ ۱۳۹۱
- [7] حسینی‌امینی، حسن؛ اسدی، صالح؛ برنافر، مهدی؛ ربانی، طاهار؛ تحلیل پهنه‌بندی کاربری‌های شهری در منطقه ۱۱ شهر تهران به منظور ارائه راهکارهای پدافند غیرعامل؛ فصلنامه مطالعات مدیریت شهری؛ ۱۳۹۰
- [8] صارمی، حمیدرضا؛ حسینی‌امینی، حسن؛ حفاظت از تاسیسات و تجهیزات شهری با استفاده بهینه از محیط طبیعی درون شهری با رویکرد پدافند غیرعامل؛ فصلنامه مطالعات مدیریت شهری؛ ۱۳۹۰
- [9] کامران، حسن؛ حسینی‌امینی، حسن؛ کاربرد پدافند غیرعامل در جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری مطالعه موردی شهرستان شهریار؛ فصلنامه مطالعات مدیریت شهری؛ ۱۳۹۰
- [10] محمدی، ابوطالب؛ بیاتی صداقت، زینب؛ آقاعلی‌خانی، مرضیه؛ پدافند غیرعامل در کشورهای مختلف (معرفی راهبردهای پدافند غیر عامل)؛ دومین همایش علمی سراسری جغرافیا؛ ۱۳۸۹